

Editör'den

Gizem Deniz BÜYÜKSOY*

*Dr.Öğr.Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği ABD,
ORCID: 0000-0003-2957-2451

2021 yılı yaz mevsiminin sonuna yaklaştığımız bugünlerde, son bir buçuk yılımızı COVID-19 pandemisi ile geçirmiş bulunmaktayız. Geçen zamana rağmen hem virüs hem de hastalığın tedavisi, aşılama ve pandeminin kısa ve uzun dönemli sosyoekonomik etkileri, dünya gündemini meşgul etmeye devam etmektedir. Öte yandan tüm dünyada iklim değişikliği ve küresel ısınmanın etkileri sel, orman yangınları, kuraklık ve diğer aşırı hava olayları şeklinde her geçen gün daha derinden hissedilmektedir. Son birkaç ay içinde Türkiye’de de meydana gelen, ölümlere yol açan sel olayları, tarım ve hayvancılığı zorlaştıran kuraklık ve orman yangınları; iklim değişikliğinin bir sonucu olarak yorumlanmakta olup tüm ülkelerin bundan sonraki süreçte iklim değişikliğinin sonuçlarına hazırlıklı olması gerektiği vurgulanmaktadır (WHO, 2021).

Aşırı hava olayları tüm dünyada gündemi meşgul etse de COVID-19 pandemisi halk sağlığı için önemli bir tehdit olarak varlığını sürdürmektedir. 2021 yılı ağustos ayının başında, tüm dünyada halen 196 milyonu aşkın tanınlanmış COVID-19 vakası olup 4.5 milyona yakın ölüm meydana gelmiştir (WHO,2021a). Bununla birlikte virüs mutasyon geçirmeye devam etmektedir. Temmuz ayı başı itibarıyla birkaç ülke dışında tüm dünyada Delta varyantı olduğu doğrulanan vakalar olduğu açıklanmıştır. Ayrıca hemen arkasından Delta plus ya da Gama şeklinde adlandırılan dördüncü bir varyanta ait olduğu doğrulanan vakaların; Türkiye’nin de içinde bulunduğu çeşitli ülkelerde görüldüğü bildirilmiştir (CDC,2021).

Tüm dünyada yeni varyantların aşılama aşılama yavaş olduğu bölgelerde, aşılama aşılama popülasyon arasında daha iyi yayılma şansı bulduğu vurgulanmaktadır (CDC, 2021a). Bugüne kadar dünya nüfusunun %28.3’ünün en az bir doz COVID-19 aşısı ile aşılandığı ancak düşük gelirli ülkelerde bu oranın sadece %1.1 olduğu bildirilmiştir. Aşılama oranını son günlerde hızlandıran ülkeler; Kanada, Birleşik Krallık, İspanya, İtalya, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa’dır. Aşılama oranının %5’in altında olduğu ülkeler Güney Asya ve Afrika ülkeleridir. Türkiye’de ise nüfusun %16.1’i en az bir doz COVID-19 aşısı ile aşılanmıştır (Our World in Data, 2021). Aşılama oranlarına bakıldığında, COVID-19 aşısının uygulanması ve dağıtımı ile ilgili dünya genelinde bir eşitsizlik olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca aşı tereddütü ve aşı karşıtlığının da aşılamanın yaygınlaşmasının önünde önemli bir engel olduğu düşünülmektedir. Aşı tereddütünün yaygınlığını değerlendiren bir sistematik derlemeye göre birçok ülkede aşı kabul oranının %25’in altında kaldığı ve sağlık çalışanları arasında dahi aşı kabul oranının %27.7 olarak belirlendiği bildirilmiştir (Sallam, 2021). Aşı tereddütü konusunda öncelikle sağlık çalışanlarının ve ardından tüm toplumun, kanıt düzeyi yüksek bilimsel araştırmaların sonuçlarını dikkate alması ve bu yönde davranması önerilmektedir. Çünkü bilimsel sonuçlar hem virüsün kaynağını ve doğasını öğrenmeye olanak sağlar, hem de virüsle nasıl baş edileceğinin yanıtının bulunmasına yardımcı olur (Correspondence, 2021).

Bugün yaşadığımız dünya; 2020 yılının başlarında içinde yaşamakta olduğumuz dünyadan daha farklı ve daha derin sorunların olduğu bir yerdir. Bu nedenle ülkelerin ve toplumların bu yeni ya da derinleşmiş sorunlara vereceği yanıtın, pandemi gibi krizlerden çıkabilmek için belirleyici olacağı vurgulanmaktadır. Pandemi sürecinin tamamen bitmeyeceği göz önüne alınarak, mevcut koşullar içinde, çok taraflı ve çok sektörlü yaklaşımla çözümler üretilmesi gerekmektedir. Tüm ülkelerin yeni pandemiler veya yeni virüslerin oluşturacağı küresel tehdide yanıt verebilmek için güçlü bilimsel kanıtlara dayanarak nitelikli ve deneyimli sağlık personeli sayısını artırması, laboratuvarların sayısını ve niteliğini geliştirmesi, ayrıca bu gibi kriz durumları ile baş edebilmek için toplumsal iletişim ve dayanışmanın güçlendirilmesi önerilmektedir (Correspondence, 2021).

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi’nin 2021 yılı ikinci sayısında Pediatri Hemşirelerinin Konjenital Adrenal Hiperplazi Farkındalığı: Nitel Bir Araştırma”, “Sağlık Çalışanlarında Kariyer Tatmini Ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki: Konya İlinde Bir Uygulama”, “Türkiye’de Hemşirelik Doktora Programında Kuram Ve Modele Dayalı Yürütülen Tezlerin İncelenmesi” ve “Pandemi Sürecinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşadıkları Problemlerin

İncelenmesi” başlıklı dört araştırma makalesi ve “Özel Sporcu Grupları ve Beslenme Önerileri”, “Egzersiz Çeşitlerinin Ratlarda Uygulama Protokolleri ve Akut Yorucu Egzersizin Oksidatif Stres ile İlişkisi” başlıklı iki derleme makale ile yayındayız.

Umut, sağlık ve dostlukla...

KAYNAKLAR

Centers of Disease and Control (2021). Web sitesi. Erişim tarihi: 09.07.2021. Erişim: <https://covid.cdc.gov/covid-data-tracker/#global-variant-report-map>

Centers of Disease and Control (2021a). Web sitesi. Erişim tarihi: 09.07.2021. Erişim: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/covid-data/covidview/>

Correspondence (2021). Science, not speculation, is essential to determine how SARS-CoV-2 reached humans. Lancet. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)01419-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)01419-7).

Our World in Data (2021). Web sitesi. Erişim tarihi: 09.07.2021. Erişim: <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>

Sallam, M. (2021). COVID-19 Vaccine hesitancy worldwide: A concise systematic review of vaccine acceptance rates. Vaccines, 9, 160. <https://doi.org/10.3390/vaccines9020160>

World Health Organization (2021). Web sitesi. Erişim tarihi: 31.07.2021. Erişim: https://www.who.int/health-topics/climate-change#tab=tab_1

World Health Organization (2021a). Web sitesi. Erişim tarihi: 09.07.2021. Erişim: <https://covid19.who.int/>